

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss om Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten

Er beteckning: KN2025/01543

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Blekinge län anser att det är positivt med förslaget om tidiga områdesanvändningsbesked på så sätt att syftet med förslaget är att underlätta för investeringsviljan och effektivisera förfarandet med tillståndprocessen. Samtidigt ser länsstyrelsen att utredningen inte tydligt visar på att lagförslagen kommer att få avsedd effekt.

Med anledning av att 3 och 4 kap. miljöbalken avses att flyttas till den nya lagen om hushållning med mark- och vattenområden anser länsstyrelsen att det är viktigt att det utreds vidare om det finns en risk för att principen om en sammanhållen miljölagstiftning försvagas.

Det pågår flera parallella utredningar där förändringar i 3 och 4 kap. miljöbalken föreslås och länsstyrelsen anser att utredningen behöver kompletteras med information om hur andra pågående lagstiftningsförslag förhåller sig till de nu aktuella lagförslagen.

Länsstyrelsen redovisar nedan sina synpunkter på vissa av utredningens förslag. I övrigt avstår länsstyrelsen ifrån att lämna synpunkter.

1.15 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Länsstyrelsen anser att det i och för sig är bra att förändringar görs i 30 kap. 23 § OSL och 9 § i offentlighet- och sekretessförordningen så att även föreslagna områdesanvändningsbesked kan omfattas av sekretessen. Länsstyrelsen är dock tveksam till ordalydelsen ”förhandsbesked inför tillståndsgivning”, eftersom det kan ge intrycket av att detta också skulle avse förhandsbesked enligt andra

lagstiftningar, såsom enligt plan- och bygglagen. Det kan även skapa förvirring om områdesanvändningsbesked omnämns på olika sätt i olika lagar.

5.3 Identifierade utmaningar

Det nämns att en stor andel av Sveriges yta omfattas av riksintressen. I Blekinge kan vi konstatera att riksintressen täcker in stora andelar av länet och att det kan finnas utmaningar med det. Om riksintressen inte är tillräckligt tydligt avgränsade och det inte är tydligt hur hänsyn ska tas till dem, finns risk för brister i avvägningarna. Det är möjligt att en översyn av områden som omfattas av riksintressen skulle skapa bättre förståelse och säkerställa att riksintressen får bättre genomslag. Länsstyrelsen anser därför att de myndigheter som ansvarar för riksintressen kontinuerligt behöver förvalta och uppdatera sina riksintresseanspråk för att säkra avvägningar ska kunna göras, oavsett om det är regeringen eller en annan myndighet som gör intresseavvägningen.

7.2 Införande av en ny lag om hushållning med mark- och vattenområden

7.2.2 Disposition av och innehåll i den nya lagen

Länsstyrelsen är positiv till att kopplingen till 7 kap. miljöbalken tydliggörs med en upplysningsbestämmelse och instämmer med utredningens bedömning att 7 kap. miljöbalken fortsatt bör finnas kvar i miljöbalken.

7.3 Behov av tidigt besked om områdesanvändning från det allmänna

Enligt förslaget ska ett områdesanvändningsbesked inte innebära att slutlig ställning tas till vissa krav enligt miljöbalken eller annan lag som påverkar förutsättningarna för om en specifik verksamhet kan tillåtas på en plats. Samtidigt uppges i utredningen att ett områdesanvändningsbesked ska ses som ett delbeslut och vidare att det ska kunna bli föremål för rättsprövning till Högsta förvaltningsdomstolen om sådan ansökan görs. Länsstyrelsen anser att utelämnandet av till exempel en slutlig prövning av Natura 2000 bestämmelserna inför ett områdesanvändningsbesked medför att beskedet inte får avsedd effekt som ett förhandsbesked. Samtidigt är

länsstyrelsen medveten om att sådana frågor behöver prövas slutligt även i samband med en ansökan om tillstånd. Länsstyrelsen anser också att det finns en risk att områdesanvändningsbeskedet kan upplevas vilseledande för verksamhetsutövare, eftersom det, enligt länsstyrelsens uppfattning, inte fullt ut kan anses bli bindande.

Länsstyrelsen kan hålla med om att det finns utmaningar med tillämpningen av hushållningsbestämmelserna i dag. Länsstyrelsen tycker att det behövs förtydliganden kring vilket underlag som ska finnas för bedömningarna samt hur avvägningar ska göras.

7.3.3 Hur tidigt kan ett besked från det allmänna lämnas?

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till om förslaget om områdesanvändningsbesked kommer att få avsedd effekt när frågor som påverkan på Natura 2000 och artskydd inte slutligt prövas i beskeden. Länsstyrelsen ser en risk i att beskedet skapar ett processteg som snarare förlänger processen än kortar den och att den tid som läggs ner inte kommer att motsvara nyttan av beskedet.

Förslaget anger även att den efterföljande tillståndsprövningen av Natura 2000-tillstånd ska vara oberoende av de ställningstaganden som regeringen har gjort i områdesanvändningsbeskedet.

Länsstyrelsen ställer sig både frågande och tveksam till om en prövningsmyndighet i praktiken kommer att kunna ställa krav på eller förbjuda en verksamhet som redan har fått ett områdesanvändningsbesked. Beskedet som givits av regeringen kan få så stor tyngd att myndigheten får svårt att göra dessa prövningar utan att bli färgade av beskedet.

Länsstyrelsen anser därför att frågor om Natura 2000 och artskydd behöver ingå i den prövning som regeringen ska göra i ett områdesanvändningsbesked, eftersom dessa frågor ofta är avgörande för om en verksamhet är lämpligt lokaliserad. Därtill menar länsstyrelsen att sådana frågor, liksom artskyddsfrågor enligt 8 kap. miljöbalken ändå behöver kunna prövas inför en tillståndsansökan, när det väl är dags för en sådan.

7.5 Tidigt besked om områdesanvändning i särskilt beslut kopplat till en verksamhet

7.5.5 Krav på miljöbedömning och innehåll i en begäran om områdesanvändningsbesked

Länsstyrelsen tolkar förslaget om att länsstyrelserna på regeringens begäran ska tillhandahålla planeringsunderlag som har betydelse för hushållningen med mark och vatten som det arbetet länsstyrelserna gör redan i dag. Länsstyrelsen ser inget problem i att tillhandahålla det planeringsunderlag som krävs till de som ska tillämpa denna lag.

7.5.7 Kommunfullmäktiges tillstyrkande

Paragrafen innebär en förändring från den nuvarande motsvarigheten i 17 kap. 6 § miljöbalken, på så sätt att kommunfullmäktige i det föreliggande förslaget inte ska tillstyrka verksamheten utan endast tillstyrka tillämpningen av hushållningsbestämmelserna i områdesanvändningsbeskedet. Länsstyrelsen anser att det kommunala vetot i denna fråga kan komma att ytterligare minska områdesanvändningsbeskedets verkliga tyngd.

7.5.8 Beslutet om områdesanvändningsbesked ska vara bindande

I förslaget anges att hushållningsbestämmelserna i den nya lagen om hushållning med mark- och vattenområden alltid ska tillämpas vid beslut om planläggning eller prövning enligt plan- och bygglagen, väglagen eller lagen om byggande av järnväg samt att detta innebär regeringens prövning i områdesanvändningsbesked därför inte är bindande i förhållande till efterföljande planläggning och prövning enligt dessa lagar. Länsstyrelsen ställer sig frågande till hur områdesanvändningsbeskedet ska omhändertas i planläggningsprocessen enligt plan- och bygglagen hos kommuner och myndigheter i de fall då till exempel en detaljplan behöver upprättas med anledning av områdesanvändningsbeskedet.

Enligt förslaget har regeringen möjlighet att inom tidsfristen och fram tills dess dom meddelats eller beslut fattats ändra beskedet om detta behövs med anledning av ny gemenskapslagstiftning eller Sveriges säkerhet. Regeringens besked ska, enligt förslaget, inte vara bindande i planprocesser, men regeringens bedömning kan innehålla både försvars- och säkerhetspolitiska avvägningar som för

en kommun kan vara svåra att göra. Länsstyrelsen vill se ett förtydligande kring situationen där regeringen lämnar ett negativt områdesanvändningsbesked, eller ändrar ett från början positivt områdesanvändningsbesked till ett negativt besked i förhållande till Sveriges säkerhet, om detta i praktiken kan innebära hinder för kommunen att planlägga området för den typen av verksamhet som fått det negativa beskedet.

Vidare utredningsbehov

Om 3 och 4 kap. miljöbalken flyttas till en egen lag är det enligt länsstyrelsens mening avgörande att det tydligt framgår att bland annat målet om hållbar utveckling fortfarande gäller för verksamheter som regleras och ska omfattas av den nya lagen. Länsstyrelsen vill skicka med att det, trots flytten av bestämmelser, fortsatt är viktigt att miljönyttan får ta plats vid den här typen av lämplighetsbedömningar av mark- och vattenanvändning och vidare utredning kan behövas för att säkerställa att detta inte påverkas av föreslagen förändring.

Länsstyrelsen ser en risk att områdesanvändningsbeskeden kommer att påverka kommunernas lämplighetsprövningar i planprocesser och länsstyrelsens granskning av dessa planer. Länsstyrelsen anser att områdesanvändningsbesked på så sätt kan påverka det kommunala planmonopolet när regeringen har visat den nationella politiska viljan även om utgångspunkten är att beskedet inte ska göra det.

Länsstyrelsen skulle vidare vilja att regeringen utredde hur länsstyrelsernas prövning av kommunala planer och den vägledning länsstyrelserna ska ge kommunerna påverkas inom de områden där regeringen lämnat positivt eller negativt områdesanvändningsbesked.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Ulrica Messing med planarkitekt Cecilia Gadman som föredragande. I den slutliga handläggningen har även länsjurist Charlotte Olsson Scholz, naturvårdshandläggare Mattias Nilsson, miljöhandläggare Kajsa Florén, vattenhandläggare Caroline Tillman, vattenskyddshandläggare Annelie Johansson och samhällsplanerare Lina Sandberg medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post blekinge@lansstyrelsen.se, postadress
Länsstyrelsen Blekinge, 371 86 Karlskrona, eller ring vår växel
010-224 00 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/blekinge.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på
Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/blekinge/personuppgifter